

POSTANOWIENIE

29 sierpnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 29 sierpnia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M.P.
przeciwko G.P.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej G.P.
od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach
z 26 lutego 2024 r., XIX Ga 1094/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 26 lutego 2024 r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił apelację pozwanego G.P. od wyroku Sądu Rejonowego Katowice – Zachód w Katowicach z 10 sierpnia 2022 r. zasądającego od pozwanego na rzecz powoda M.P. kwotę: (a) 73 750 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 2 grudnia 2017 r. do dnia zapłaty, (b) 150 euro wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od 2 grudnia 2017 r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu pożyczki; oddalającego wniosek powoda o nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności i orzekającego o kosztach procesu.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez pozwanego G.P. Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołał się na przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1, 3 i 4 k.p.c.

W ocenie skarżącego, w niniejszej sprawie zachodzi nieważność postępowania wobec pozbawienia go przez Sądy obu instancji możliwości obrony swoich praw poprzez pominięcie w ramach rygoru gospodarczego wnioskowanych przez skarżącego dowodów z osobowych źródeł dowodowych (art. 398⁹ § 1 pkt 3 w zw. z art. 386 § 2 w zw. z art. 379 pkt 5 w zw. z art. 458⁷ § 1 i 2 w zw. z art. 200 § 1¹ w zw. z art. 201 § 2 w zw. z art. 458¹⁰ k.p.c.).

Ponadto, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie: „czy zapis zawarty w § 36 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu stanowi zapis na sąd polubowny skutkujący odrzuceniem pozwu w trybie art. 1165 § 1 k.p.c.?”.

Niezależnie od powyższego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, W sprawie brak jest bowiem jakiegokolwiek dowodu, z którego wynikałaby podstawa prawna i faktyczna roszczeń, a stosowanie trybu postępowania w sprawach gospodarczych Sądy obu instancji stosowały wybiórczo i tendencyjnie, co skutkowało całkowicie niezasadnym pominięciem wniosków dowodowych pozwanego, z jednoczesnym brakiem zastosowania do powoda rygorów z art. 458¹¹ k.p.c. Ponadto, niezasadnie przyjęto że dokument stanowiący uznanie niewłaściwe stanowi wykazanie istnienia i treści stosunku prawnego, z dodatkowym mającym wpływ na wynik sprawy rażącym naruszeniem innych przepisów postępowania (art. 386 § 1 i 4 k.p.c., art. 299 k.p.c., art. 247 k.p.c., art. 235² § 2 k.p.c. i art. 6 k.c.).

Powód w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania ewentualnie oddalenie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy

przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą usuwanie błędów w zakresie wykładni i stosowania prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do przyjęcia skargi do rozpoznania z uwagi na nieważność postępowania.

Pozwany nie wykazał by strony zawarły zapis na sąd polubowny, nie było zatem podstaw do przyjęcia, że droga sądowa jest niedopuszczalna, a pozew powinien być z tej przyczyny odrzucony (art. 199 § 1 pkt 1 w zw. z art. 379 pkt 1 k.p.c. i art. 1165 § 1 k.p.c.).

Nie ma też żadnych podstaw do przyjęcia by w sprawie doszło do nieważności postępowania z uwagi na pozbawienie pozwanego możliwości obrony swoich praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że pozbawienie strony możliwości obrony swoich praw należy oceniać przez pryzmat konkretnych okoliczności sprawy. Dotyczy ona zasadniczo przypadków, w których w następstwie wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej strona nie mogła brać lub nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części, jeżeli skutki tych wadliwości nie mogły być usunięte na następnych rozprawach przed wydaniem wyroku w danej instancji. Stwierdzenie, czy taki stan nastąpił, wymaga rozważenia, czy w konkretnej sprawie nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, czy uchybienie to miało wpływ na możliwość działania strony oraz, czy pomimo zaistnienia tych dwóch przesłanek strona mogła bronić swoich praw. Nie

każde zatem naruszenie przepisów proceduralnych może być w ten sposób traktowane (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 4 września 1997 r., II CKN 302/97, niepubl.; z 19 listopada 1997 r., I PKN 377/97, OSNAPUS 1998, nr 17, poz. 509; z 12 grudnia 2000 r., II UKN 121/00, OSNAPUS 2002, nr 17, poz. 421; z 18 października 2001 r., IV CKN 478/00, niepubl.; z 17 stycznia 2002 r., I CK 166/02, niepubl.; z 6 listopada 2003 r., II CK 171/02, niepubl.; z 19 lipca 2012 r., II UK 336/11, niepubl.; z 19 lutego 2014r., V CSK 189/13, niepubl.; z 7 lipca 2016 r., I PK 39/16, niepubl., z 23 kwietnia 2015 r., V CSK 573/14, niepubl. i z 26 października 2016 r., III SK 75/15, niepubl.).

Sytuacja taka w sprawie nie zachodzi oddalenie wniosków dowodowych nie jest bowiem pozbawieniem strony możliwości obrony swych praw i nie uzasadnia zarzutu nieważności postępowania (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 10 maja 1974 r., II CR 155/74, OSPIKA 1975, z. 3, poz. 66 i z 20 sierpnia 2015 r., II CSK 637/14, niepubl. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2000 r., II UKN 121/00, OSNP 2002, nr 17 poz. 421). Wbrew przy tym stanowisku skarżącego przyczyną odmowy przeprowadzenia wnioskowanych przez niego dowodów był przede wszystkim ich brak związku z przedmiotem postępowania (k. 104 i strona 13 uzasadnienia Sądu Okręgowego), a nie wyłącznie stosowanie w sprawie przepisów o postępowaniu w sprawach gospodarczych.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia tych wymogów. Skarżący nie przeprowadził pogłębionego wywodu prawnego dla wykazania, że jego wątpliwości stanowią istotne zagadnienie prawne. Nie wykazał zatem, że w sprawie ujawniło się zagadnienie wykładnicze o problemowym czy

precedensowym charakterze, którego wyjaśnienie wymagałoby zaangażowania Sądu Najwyższego i sprzyjało rozwojowi prawa. Ponadto rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego nie może się sprowadzać do odpowiedzi na wątpliwości, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego stosowania przepisów (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 marca 2015 r., I PK 4/15, niepubl.).

Zgodnie z § 36 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu (Kodeks Etyki Adwokackiej) uchwały Nr 403/2023 Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 7 grudnia 2023 r. (tekst. jedn. Adwok. 2023, nr 12, poz. 7 dalej: „Kodeks etyki adwokackiej”), ewentualne nieporozumienia między adwokatami powinny być rozstrzygane w pierwszej kolejności przez właściwe organy Adwokatury, a następnie przez stały sąd polubowny przy Naczelnej Radzie Adwokackiej lub sąd polubowny z wyłącznym udziałem adwokatów. Umowy spółek z udziałem adwokatów powinny natomiast zawierać odnośną klauzulę zapisu na sąd polubowny.

Z treści przytoczonej regulacji wprost i jednoznacznie wynika, że z uwagi na doniosłość społeczną zawodu adwokata i dążenie do zapobiegania obniżania prestiżu tego zawodu, Kodeks etyki adwokackiej zaleca by adwokaci w przypadku nieporozumień między nimi rozstrzygali swoje spory we własnym gronie. Istotą tego rozwiązania jest doprowadzenie do zlikwidowania lub załagodzenia sporu na forum wewnętrznym przez organy samorządu adwokackiego, a jeżeli to nie będzie możliwe przez sąd polubowny. Czy zalecenie to - mające funkcję ochronną dla wizerunku zawodu adwokata - zostanie zrealizowane jest uzależnione od woli adwokatów będących w sporze, którzy dla poddania ich sprawy pod rozstrzygnięcie sądu polubownego muszą zrealizować wymogi, o których mowa w art. 1161 § 1 i art. 1162 k.p.c.

Podkreślenia przy tym wymaga, że z Regulaminu Stałego Sądu Polubownego Adwokatury Polskiej powołanego uchwałą Nr 58/2011 Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 19 listopada 2011 r. wprost wynika, że jest on właściwy, jeżeli strony są związane zapisem na ten Sąd Polubowny lub gdy strona pozwana

po doręczeniu jej pozwu wyrazi zgodę na piśmie na właściwość tego Sądu (§ 2 Regulaminu stanowiącego załącznik do uchwały nr 58/2011).

Z podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia wynika natomiast, że powód zwrócił się do Dziekana Okręgowej Rady Adwokackiej o przeprowadzenie między stronami postępowania polubownego w zakresie zapłaty przez pozwanego kwoty 74 410 zł, ale skarżący nie wyraził zgody na wzięcie udziału w postępowaniu mediacyjnym. Mimo to po wniesieniu sprawy przez powoda na drogę postępowania sądowego, podniósł zarzut zapisu na sąd polubowny domagając się odrzucenia pozwu. Sąd pierwszej instancji postanowieniem z 14 stycznia 2022 r. oddalił jego wniosek w tym przedmiocie (k. 71), czego skarżący nie zakwestionował, nie wywodząc zażalenia od tego postanowienia.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy natomiast rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przestanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Skarżący odniósł tę przyczynę kasacyjną do zarzutów naruszenia prawa ujętych w ramach podstaw skargi kasacyjnej, ale w przedstawionym uzasadnieniu wniosku brak jest takich argumentów, które wskazywałyby na rażące naruszenie prawa w ustalonym przez Sąd drugiej instancji i wiążącym Sąd Najwyższy

w postępowaniu kasacyjnym stanie faktycznym sprawy (art. 398³ § 3 k.p.c. i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Jego ujęcie – powielające w znacznym zakresie uzasadnienie podstaw skargi - wskazuje, że skarżący traktuje skargę kasacyjną nie jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, a jako instrument pozwalający mu na kwestionowanie niesatysfakcjonującego go rozstrzygnięcia w trzeciej instancji, któremu to celowi postępowanie kasacyjne nie służy.

Ponadto, skarżący w znacznym zakresie odwołuje się do uchybień procesowych Sądu pierwszej instancji w sytuacji, gdy skarga może odnosić się wyłącznie do naruszenia przepisów postępowania przez Sąd drugiej instancji (art. 398¹ k.p.c.).

Uzasadnienie przedstawione przez Sąd Okręgowy nie pozwala natomiast stwierdzić oczywistych i rażących uchybień, które mogłyby odpowiadać analizowanej przesłance. Sąd Okręgowy przytoczył podstawę faktyczną i prawną swojego rozstrzygnięcia i wyłuszczył swoją koncepcję rozstrzygnięcia sprawy. Szczegółowo umotywował, dlaczego nie podzielił zarzutów apelacji, w tym w szczególności zarzutu dotyczącego zaniechania przeprowadzenia zawnioskowanych przez skarżącego dowodów. O oczywistej zasadności skargi nie świadczy akceptacja przez Sąd Okręgowy pominięcia zgłoszonych przez skarżącego wniosków dowodowych, stwierdzenie bowiem, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jest wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy mieści się w kompetencjach Sądu *meriti*. Ocena wiarygodności i mocy dowodów jest podstawowym zadaniem sądu orzekającego, wyrażającym istotę sądenia, a więc rozstrzygania kwestii spornych w warunkach niezawisłości, na podstawie własnego przekonania sędziego (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2004 r., II UK 80/04, niepubl. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 30 października 2012 r., I UK 322/12, niepubl.).

Ubocznie dostrzeżenia wymaga, że skarżący w podstawach skargi nie podniósł żadnych zarzutów naruszenia prawa materialnego dotyczących przedawnienia, uznania niewłaściwego, form oświadczenia woli, czy nadużycia prawa podmiotowego, ograniczając się do zgłoszenia zarzutu naruszenia art. 6 k.c. Odnoszenie się zatem do tych kwestii w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi

do rozpoznania jest bezprzedmiotowe. Sąd Najwyższy jest bowiem w postępowaniu kasacyjnym związany podstawami skargi i nie może wykraczać poza te granice (art. 398¹³ § 1 k.p.c.). O oczywistej zasadności skargi nie może zatem świadczyć błędna wykładnia czy zastosowanie przepisów, których w podstawach skargi nie przytoczono. Sąd Najwyższy nie jest także uprawniony do wyprowadzania podstaw kasacyjnych z wywodów zamieszczonych dopiero w uzasadnieniu skargi (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 2 lipca 2015 r., V CSK 624/14, niepubl.). Przytoczenie natomiast w podstawie skargi kasacyjnej art. 6 k.c. bez wskazania przepisów prawa, z którego wynikało dochodzone żądanie jest niewystarczające (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 19 listopada 1997 r. I PKN 375/97, OSNAPiUS 1998, nr 18, poz. 537).

Ponadto, skarżący przy konstrukcji skargi kasacyjnej nie uwzględnił, że jest ona instrumentem prawidłowości stosowania prawa przez sądy, a nie instrumentem kontroli ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego orzeczenia. Nie można zatem przenosić do postępowania kasacyjnego sporów dotyczących stanu faktycznego, gdyż jego ustalenie należy do sądów *meriti*, a Sąd Najwyższy nie ma w tym zakresie żadnych, ustrojowych ani procesowych kompetencji (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2000 r., I CKN 1169/99, OSNC 1169/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 139 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lipca 2014 r., IV CSK 671/13, niepubl.). Skarżący zasad tych nie respektuje wskazując w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, że powód nie wykazał by strony łączyła umowa pożyczki, a przedstawione w sprawie dowody nie wykazują istnienia między stronami takiego stosunku prawnego, mimo że Sądy *meriti* w oparciu o ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego (233 § 1 k.p.c.) poczyniły odmienne ustalenia faktyczne, wiążące Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym.

W konsekwencji argumentacja przytoczona we wniosku nie wykazuje tezy, że zaskarżone orzeczenie stanowi konsekwencję kardynalnych błędów w zakresie stosowania prawa, których efektem jest orzeczenie oczywiście wadliwe.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

[A.T.]

[r.g.]